

kell értetni mindenkivel, hogy a tényeken alapuló józan, higgadt beszéd és cselekvés az egyetlen lehetőségünk, az indulatok keltése - okkal-ok nélkül - biztosan olyan lépésekhez fog vezetni, amiből mindenkinek csak kára lesz.

ELŐSZÓ

1997 áprilisában Korinek László arról tartott előadást, hogy a társadalmunkban bekövetkezett gyors és mélyreható változások hogyan hatottak az egyes ember pszichéjére és a társadalmi közérzetre. A bennünk levő félelmek és szorongások felerősödtek, ahogy a megszokott és ezért biztonságosnak tűnő világ leomlott körülöttünk és az általános rendetlenség lett az úr a társadalomban.

Félelmeink és szorongásaink körébe tartozik a bűnözéstől való félelem is, amelyet egy adott társadalomban a politikusok rövidtávú céljaik érdekében károsan manipulálhatnak és kihasználhatnak. Éppen ezért lenne fontos, hogy reális képet kapjunk a bűnözésről, ne pedig a politika, vagy a "szórakoztatni" kívánó média szűrőjén keresztül jussunk hozzá az információkhoz.

Amíg be nem következik az egzisztenciális stabilitás, a szociális biztonság korszaka az emberek életében, amely állapot mindenirányú félelmeink ellen ható tényező, arra kell törekedni, hogy a valós bűnözési helyzet megismertetésével az indokolatlan szorongást lecsökkentsük, a megalapozott félelmekkel pedig társadalmi szinten szálljunk szembe.

A szerkesztő

Dr. Korinek László (egyetemi tanár, Janus Pannonius Tudományegyetem):

A FÉLELEM ELMÉLETE ÉS FELELŐSSÉGE

Régóta ismert, hogy mennyire nem esik egybe az emberek szubjektív biztonságérzete az objektívvel. Korábban arról kívánták meggyőzni a közvéleményt, hogy a közbiztonság és a közrend szilárd. Ma a politika számára használható argumentumnak tűnik a lakosság bűnözési félelmére való hivatkozás. Arról azonban nem szabad megfeledkezni, hogy ez a folyamat igen veszélyes is lehet, hiszen amiről túl sokat beszélnek, az az öngerjesztéses mechanizmus révén, az önmagát megvalósító jóslat erejével tényleg bekövetkezhet. Azok az emberek, akik egyre többet hallják, romlik a közbiztonság, még akkor is, ha közvetlenül ezt nem is tapasztalják, elhiszik, hogy nincs minden rendben.

Mára már kriminológiai axióma, hogy a tudományág az *elvetemült tettel* kezdődött és mára eljutott a *szánni való áldozat* kriminológiájához. Ez idő alatt ugyanis oly mértékben demokratizálódott a politikai és a tudományos gondolkodás, hogy sokkal nagyobb hangsúly kerül az áldozatokra, mint korábban. Sorban alkotják az áldozatvédelmi, áldozatpatronálási, áldozatkártalanítási törvényeket. A politika törődni kezdett a bűncselekmény egyik olyan résztvevőjével, amelynek eddig nem tulajdonított különösebb jelentőséget.

Azt természetesen senki sem vitathatja, hogy a bűnözés tényleg emelkedik, minőségi összetevői kedvezőtlenül alakulnak, a tömegtájékoztatás a korábbiakhoz képest sokkal hatásvadászóbban mutatja be mindezt. Az állampolgár, aki nem érintett a folyamatban, ezek után úgy gondolja, hogy a félelemmel együtt kell élni, ha tetszik, ha nem. Számptalan alkalmazkodási kényszer közepette meg kell tanulni a bűnözés

növekedésével együtt átalakítani korábbi életminőség elvárásunkat.

Félelmi vizsgálatok

Szigorúan tudományos alapon két síkon közelíthető meg a bűnözési félelem.

Az első az egyén szintjén zajlik, fontos, hogy az egyén miként képes feldolgozni a bűnözési fenyegetettségét, vagyis az életminőségét mennyire rontja a félelem, a szorongás a bűnözéstől.

A másodikon, a társadalmi síkon az a döntő, hogy a politika a társadalmi ellenőrzés eszközeivel dolgozza fel a bűnözési fenyegetettséget. Ez a szint különösen azokban az országokban nyer nagy hangsúlyt, ahol gyors társadalmi változások zajlottak, melyeknek következtében egyensúlyvesztéses állapot következett be, megugrott a bűnözés és az ezzel együttjáró félelem is.

1982-ben Baranya megyében látens bűnözési vizsgálatot végeztem, amely 2448 megkérdezett adatai alapján elsősorban a rejtett bűnözéssel foglalkozott és bizonyos magyarázó változóként a bűnözési félelemről is számos információt prezentált.

Az akkori adatokból számos hipotézis szintű következtetést lehetett levonni.

Nem sikerült például igazán magyarázatot találni arra, hogy miért félnek jobban a bűnözéstől a falun élők, az idősek és a nők, amikor tudjuk, hogy a bűncselekményeket leggyakrabban a férfiak, a városiak és a fiatalok ellen követik el.

1992-ben, amikor ezt a vizsgálatot hasonló körülmények között 2069 fő megkérdezett bevonásával megismételtem, a korábbi megmagyarázatlan félelmi paradoxon értelmezhetővé vált. Ugyanis a jelenség nem félelmet, hanem alkalmasint szorongást takart. A felmérés megkísérelte tisztázni a (konkrét) félelem és az (absztrakt) szorongás közti különbséget, melyből az első (félelem) a személyünkre, lakókörnyezetünkre vonatkoztatott konkrét áldozatulesési kockázat felmérése, addig a második (szorongás) egyfajta diffúz, tárgyatlan elbizonytalanodás.

Bővebben kifejtve, a szorongás nem egy pszichikai reakció a személyesen észlelt vagy harmadik személy által közvetített ténylegesen létező bűnözési jelenségek megtapasztalására, sokkal inkább ezen tapasztalatoknak ellentmondó alapfeltételezéseket tükröz, amelyeknek forrása feltehetően általános életfélelemben, idegenektől, ismeretlen körülményektől való félelemben jut szimptomatikusan kifejezésre.

A félelemmel azért is érdemes behatóbban foglalkozni, mert olyan társadalmi szintje is létezik, amely a *társadalom dezintegrálódásához* vezethet. Azzal, hogy az emberek megtanulnak együtt élni a félelemmel, életmódjukat, szokásaikat, védekezési módszereiket is ennek megfelelően alakítják. A két vizsgálat között eltelt évtized változásai azt bizonyították, hogy az emberek tudatosan nagyon sokat tesznek a védekezésükért.

Arra kérdésre, hogy mit tesz lakása biztonsága érdekében 1982-ben 28,1%- volt az, aki nem csinált pótzárát, nem tartott kutyát stb., addig ez a szám 1992-ben 0,7%-ra lecsökkent. Vagyis a társadalom 99%-a az emelkedő bűnözésre racionálisan reagált, a védekezés valamilyen formáját választotta.

A társadalmi dezintegrálódás, mint probléma ettől függetlenül létezik, és a következőképpen írható le:

A lakosság bizalmatlansága, félelme és szorongása a bűnözéstől azt eredményezi, hogy óvatosabban élnek, pótlólagos biztonsági intézkedéseket alkalmaznak, kerülnek a veszélyesnek tartott helyeket, a gyerekeket óvják, hogy ilyen környékre este kimenjenek. Egyszóval fennáll annak a veszélye, hogy a közterületek egy része, valóban elnéptelenedik, és egy idő után már csak tényleg azok tartózkodnak ott, akiknek nincs veszteni valójuk, és a környék valóban veszélyessé válik. Ezzel beindul az a félelmi spirál, amelynek alján, az önmagát megvédeni nem képes dezintegrált társadalom jön létre. Mindezt jó lenne elkerülni, és a lakosságot arra ösztönözni, hogy higgyen saját védekezőképességében és rávezetni őket arra, hogy ne gondolják: valóban van félni valójuk.

Rendőrségi jelenlét a közterületeken

Nem szívesen politizál a kutató, de az általános rendőrszociológiai vizsgálatok azt mutatják, hogy a rendőrök vizuális jelenléte, tehát ha többen, vagy többször mutatkoznak a közterületeken, korántsem bír egyforma hatással a társadalom különböző rétegeire. Ekkor különül el igazán, hogy a lakosság egy része „csak” fél, mások pedig szoronganak.

A félők a társadalom lelkileg egészségesebb részéhez tartoznak, valószínűleg történt már velük olyan eset, amely erre a félelemre okot ad. A szorongók azonban azok, akikkel talán soha sem esett meg semmiféle áldozati esemény, de a szóbeszéd, a médiumok hatására állandó rettegésben élnek, szoronganak a bizonytalantól, a bűnözés lehetséges bekövetkeztétől.

Hipotézisem az, hogy a rendőrök fokozott közterületi jelenléte csak a szorongókra hat. Arra az idős asszonyra, aki gyakran kinéz lakása ablakából és rendőrrjáőröt lát, megnyugodva veszi tudomásul, hogy biztonságban van.

Egy kriminológus fel is vetette, hogy célszerű lenne két méter magas, vörös hajú és feltűnő egyenruhájú rendőröket az utcára vezényelni, őket ugyanis könnyű látni. A megjegyzés tréfának hathat, de személyes tapasztalatom, – például Izraelből, – hogy a járőrkocsikon állandóan világító kék lámpa azt jelenti, hogy a lakosság jobban észre veszi mennyi rendőr van az utcán. Nem vonom kétségbe a feltűnő rendőri jelenlét hasznát, de meggyőződésem, hogy csak a szorongók lelki megnyugtató hatására hat.

A félelem mérése

Három lehetséges szintet különíthetünk el.

Amikor az állampolgárt az áldozattá válás egyéni kockázatáról kérdezzük, személyes problémára kérdezzük rá: Ön mennyire fél attól, hogy bűncselekmény áldozata lesz?

A második szinten azt kérdezzük: Ön mennyire érzi biztonságosnak lakókörnyezetét, mer-e sétálni az utcán?

A harmadik szint a bűnözés társadalmi problémája jelzi, hogy mennyire határozza meg az illető gondolkodását milyen védekező intézkedéseket tett.

Dános Valér rendőrszociológiai vizsgálatának egyik következtetése – amit mindkét vizsgálatommal hasonlóképpen igazolhatok, de több nemzetközi eredmény is ezzel cseng egybe –, hogy minél távolabbi kör bűnözési leterheltségéről kérdezzük az állampolgárokat, azok azt annál súlyosabbnak érzik.

Ennek a magyarázata a következő. Bűnözési információink általában szekundér forrásból táplálkoznak. Úgy tűnik, a lakóhelyéről a tömegtájékoztató segítségével „kimoszoló” érdeklődő tudatában – mivel a tudósítások egyre nagyobb területre vonatkoznak – ezek valószínűleg összeadódnak és összességében a fenyegető külvilág nyomasztó képzetét kelthetik. Ezen hírek aztán azt sugallják, hogy „nagyon sok baj van ebben az országban, ebben a világban, de hál’Isten én itthon még biztonságban vagyok”.

Három módon szokás mérni a bűnözési félelmet. Az egyik a *kognitív* tudatos *becslés*, ilyenkor azt kérdezzük, hogyan ítéli meg ön a bűnözés helyzetét, milyen jövő kilátásokban reménykedik. Az *affektív megközelítés* szerint azt kérdezzük, hogy szokott-e ön félni és mitől?

Végül van az úgynevezett *kognatív megközelítés*, vagyis milyen biztonsági intézkedéseket tett, ebből visszakövetkeztetünk arra, hogy fél-e.

A két vizsgálat, amelyek között eltelt 10 év és egy rendszerváltás, azt hozta, hogy Magyarországon minden megközelítésben jelentősen nőtt a félelem. Néhány adat: míg 1982-ben az, aki sehol se félt, tehát sem otthon, sem éjjel, sem nappal, sem a lakókönyében, sem a külvilágban, még a megkérdezettek közel 40%-a volt, ez 1992-re lecsökkent 25%-ra. Igazán aggasztó azonban az éjjel félők aránya, ami 23%-ról 34%-ra emelkedett. Ez az egyik bizonyíték arra, hogy valószínűleg nem, vagy nem elsősorban a félelem nőtt meg, hanem sokkal inkább a tárgynélküli szorongás. Minden mérés szerint emelkedett a félelem, tehát valójában igaz az, amit politikusok,

és a szakemberek állítanak, hogy a bűnözési félelem sajnos egyre erősebb.

Az áldozattá válás alakulása, a félelem oka

A vizsgálatok másik, tanulságos következtetése az áldozattá válás alakulására vonatkozott. Kimondható, hogy míg 1982-ben a megkérdezetteknek 58%-a nem volt sértett, addig ez a szám 1992-re már 49,6%-ra lecsökkent, vagyis 9%-kal nőtt a viktimizáltak köre. Ha ezt összevetjük az egyébként jóval nagyobb bűnözési félelem emelkedésével, azt mondhatjuk, hogy a félelemnek van reális magja. Azonban a félelem növekedésének magasabb szintje azt is mutatja, hogy az „újviktimizáltak” emelkedő félelme túldimenzionált, az indokoltnál jóval nagyobb mértékben haladja meg a félelem növekedését. A világon mindenütt kriminológusok vizsgálni kezdték vajon mi magyarázza a félelemnövekedést. Erre sajátos magyar magyarázattal szolgálok, amelynek azt a címet lehetne adni, hogy „Az általános rendetlenség, mint magyarázó tényező”. **Lényege:** a társadalom megszokott rendjében bekövetkező gyors változások, az általános értelemben vett „rendetlenség”, a szabályok erejének gyengülése sokakban a nagy lehetőségek eljöttét, míg másokban (ha úgy tetszik, a gyengékben) a védtelenséget, a kiszámíthatatlanságot, a bizonytalanság érzetét erősíti fel. Ha kétes, szabályozatlan helyzet adódik, ha alkalom kínálkozik az alacsony kockázatú normaszegésre, mindig lesz, aki ezzel visszaél, és ennek láttán mindig akad olyan is, aki magát „baleknek” érzi és szinte törvényszerűen idegenedik el attól a közösségtől, társadalomtól, amely ezt a normaszegést nem tudta megakadályozni. S ez már félelmet generáló tényező.

A félelem kezelése

Ez a gondolat vezet el ahhoz a problémához, amely szintén magyarázó tényező. Ki produkálja a biztonságot, milyen ez, és ez a biztonság, amelyben élünk elég-e nekünk? Salgó László saját vizsgálata és könyve alapján kimutatta, hogy létezik additív biztonság. Létezik a normális, államilag szavatolt biztonság, és

olyan is akad aki megengedheti magának, hogy egészen a testőrök „felfogásáig” terjedően pótlólagos biztonságot vásároljon. Ennek alapján tehát a magyar társadalomban két csoport különböztethető meg.

Az egyik csoport, azok tábora, akiknek be kell érniük az állam által nyújtott, úgyszólván szegény jogon biztosított állami biztonsággal, míg a másik, a tehetősek akiknek telik pitbullra, pisztolyra, amire csak kell. Ilyen törésvonal mellett, nyilvánvalóan, az előző csoportba tartozó ember nem biztos, hogy jól érzi magát, és joggal panaszkodik az általános rendetlenségre, a megváltozott közállapotokra. Kérdés, hogy volt-e már ilyen a világon, és miként kezeljük megváltozott helyzetünket? Nagyon érdekes adatok állnak rendelkezésünkre például Németországból. A rendszerváltással ugyanis, kísérleti laboratóriummá vált Németország, amikor az azonos nyelvű, elvileg azonos kultúrájú, de más szocializációjú és eltérő társadalmi hagyományokkal rendelkező két országrész egyesült. Mondhatni természetes módon rögtön megszállták a keleti tartományokat a kriminológusok, és azt tapasztalták, hogy a keleti tartományokban minden évben mért félelmi mutatók határozottan emelkedtek, a bűnözés szintje pedig lassan elérte a nyugatiakét. Aztán hirtelen megugrott a bűnözési félelem is, ami első hallásra nem meglepő. Váratlan viszont, hogy nem tartott a végletekig, hanem 1991–92 körül beállt egy, a korábnál magasabb szintre. És ez az, ami elgondolkodtató.

Hipotézisem szerint, a félelemnövekedés nem tart örökké, hanem egy idő után megtanulunk együtt élni a félelemmel. A félelemmel szemben neutralizáló, racionalizáló technikákat dolgozunk ki, mert nem lehet csak szorongva leélni az életet.

Talán inkább pszichológiai megközelítés, hogy a bűnözési félelem a megélt veszély személyes tapasztalatain is nyugszik, de általában szekundér forrásokból táplálkozik. Nem mindenki ellen követnek el ugyanis kézigránátos merényleteket. A probléma pszichológiai szinten úgy exponálható, hogy a személyes szinten kapott impulzusokat, ki-ki eltérő pszichikai, fizikai, anyagi képessége szerint dolgozza fel. Egy tehetősebb ember sokkal

könnyebben túleszi magát egy kisebb bűncselekményen és a bűnözési fenyegetettségén is. Kérdés, hogy mit csináljunk akkor a bűnözési félelemmel, mire jó ez az egész ha mindezt tudjuk? Magyarázó elméletként, adott a kitalálója által *kognitív szorongási teóriának* nevezett elmélet. Lényege, hogy bűnözési fenyegetettség esetén egyidejűleg két becslést végzünk. Először a fenyegető veszély mértékét mérjük meg, és rögtön utána saját védekező képességünket. Amennyiben a két becslés egyenlege pozitív, tehát a mi védekező képességünk jobb, mint a fenyegető veszély, akkor csak félünk, ha viszont az egyenleg negatív, akkor szorongunk.

A baranyai vizsgálatban meghatározott technikát alkalmaztam arra, miként lehet szétválasztani kik félnek, és kik szoronganak. Azt a gyakorlatot vezettem be, hogy akinek volt áldozati múltja, tehát elkövettek ellene valamilyen jogsértést, az álláspontom szerint fél, félelme a személyes előtörténete ismeretében megalapozott. Ha viszont nem volt semmi hasonló az életében és mégis valamilyen bűnözési félelemszerűsége panaszodik, az felfogásom szerint szorong. Ilyen szempontból a korábban említett félelmi paradoxon úgy módosítható, hogy azok, akik idősek, nők és falun élők, valójában nem félnek, hanem szoronganak, hiszen ellenük a valóságban, kevesebb bűncselekményt követnek el. Hogy mégis félnek ennek az az oka, hogy védekező képességüket nem érzik elegendőnek. Tehát számukra a társadalom üzeneteket kell hogy adjon, tekintettel arra, hogy a szorongást nem lehet kibeszélni az emberek fejéből. Azonban ebben az esetben nagyon bonyolult mondhatnám kontraproduktív pszichikai folyamat zajlik le: minél többet mondjuk, hogy nem kell félni, ez a szorongókban úgy csapódik le, hogy „talán mégis okom van félni, hisz különben nem beszélnének ennyit róla”. Következésképpen: a legjobb felvilágosító kampány is néha ellenkező hatást érhet el.

Ugyanez a baranyai vizsgálat kimutatta, hogy a félelmek, különösen a vagyon elleni bűncselekmények körében ugrottak meg. Arra következtethetünk, hogy ez a speciálisan magyar félelem, beleágyazódott a magyar társadalmi valóságba. Az

elszegényedő társadalomban a vagyontárgyak relatív becsessége ugyanis felértékelődik.

Nemzetközi tapasztalatok

A folyamat megértéséhez körül kell nézni a nemzetközi szakirodalomban, amelyből három hasonló kutatás eredményeit ismertetném. Az elsőt még a 70-es években Kansas City-ben hajtották végre. Egy városnegyedben először megduplázták a rendőrszámát, folyamatosan figyelték a lakosság félelmi szintjét, majd ezt követően megszüntették a járőrözést. Tanulság: az állampolgárok biztonságérzetére az ott elsuhanó rendőrszám és a gyakorisága nem volt hatással. Ellenben akkor volt nyugodt az állampolgár, ha tudta, hívás esetén a rendőrök két perc alatt a helyszínen teremnek. A vizsgálat, hozzá kell mindjárt tenni, nem objektív. Ugyanis a félelmet mérte, a racionális félelmet, mert akinél az a tudat, hogy a rendőrök jönnek ha kell, az valójában nem szorong, hanem fél. Ehhez azonban a jó utak, a járőrök, telefon stb. szükséges. Feltételezhető ugyanakkor hogy ezt a vizsgált városnegyedet viszonylag kiegyensúlyozott polgárok lakták.

Talán a német viszonyokra egy másik elmélet adhat jobb magyarázatot és számunkra tanácsot, a hiltrupi német rendőrakadémián Manfred Murck kriminálszociológus adott magyarázatot arra, hogy a volt kelet-németországi területen miért nem nő tovább a bűnözés.

A 70-es években, amikor a Bader-Meinhof csoport szándéka szerint sokkolta a német társadalmat, amikor áruházakat gyújtottak fel, embereket öltek meg, és tele volt az újság terrorista fenyegetésekkel, viszont érdekes módon nem nőtt a félelem. Murck sejtése, hogy azért, mert ugyanebben az időszakban gazdasági fellendülés volt Németországban és szerinte a bűnözési félelemre, – amit egyéni és társadalmi szinten ez esetben nem lehet szétválasztani, – az van leginkább hatással, hogy mennyire stabil az adott személy egzisztenciája. Tehát, ha úgy érezzük, hogy anyagi bizonytalanságban élünk, munkanélküliség, elszegényedés, infláció, fenyeget, akkor fölértékeljük

hozzátársuló plusz n.-edik fenyegetést, a bűnözési fenyegetést is. A magyar viszonyokra is valószínűleg kiterjeszhető ez az értelmezés. Ha tehát itt is létrejönnek azok a kiegyensúlyozott társadalmi viszonyok, sokak számára hihetővé lesz az a gazdasági stabilitás, amely még csak ígéret, akkor a bűnözési félelem sem fog tovább nőni, sőt, elképzelhetően akár csökkenni is fog.

A harmadik talán legérdekesebb vizsgálatot, Suzan Miller végezte. Hullámvasúton küldött végig kísérleti csoportokat. Az első csoportnak megmondta, hogy az a kocsi amely végigmegy a hullámvasúton, a szokásosnál gyorsabb lesz, és utána megkérdezte tőlük hogy féltek-e. Mindenki azt mondta, hogy igen, ez kellemetlenül gyors volt. A következő kérdés szerint, ha módjuk lett volna lassítani mit cselekedtek volna? A társaság döntő többsége a fékezést választotta. Ez volt a kísérlet első része. Egy másik csoporttal ugyanezt megcsináltatta, ugyanígy elmondta a teendőket, de mindenkinek oda tett egy vészfék feliratú gombot. Érdekes módon ekkor senki sem akart fékezni.

Ebből számunkra egy a fontos: valójában a bűnözési félelemmel szemben, ami ez esetben a szorongás, nem a konkrét megfogható védekezési eszközök a fontosak, hanem az a szimbolikus üzenet, „ha baj van akkor meg tudom magam védeni.”

Félelem, politika és felelősség

A társadalom, a politikusok számára nagyon nagy kihívás, hogy miként lehet elhíttetni az állampolgárral, nem kell félnie? Hol a kutató felelőssége? Természetesen nem mérhetjük magunkat Teller Ede felelősségével, de ezek az eredmények sajnos veszélyesek is lehetnek. Ha leírom, hogy noha a latens bűnözés 10%-kal csökkent, de a valós bűnözés minden mérés szerint jelentősen megugrott, akkor ezzel vissza lehet élni. Három visszaélési pont is megnevezhető. Az első a politikusok felelőssége. Sajnos, kivált választások közeledtével, mindig nagyon szépen hangzó argumentáció, hogy az állampolgár „bűnözési fenyegetettségben él”, és mindig akad olyan politikus, olyan párt, amely azt mondja, hogy az állampolgárt meg kell

védni és erre én, csakis én vagyok egyedül képes. Ígér a rendőrségnek létszámemelést, fizetést, új vezetést, a bűnözőknek kötelet, szigorú büntetéseket, és még nagyon sokáig sorolhatnám. Az állampolgárnak ugyanakkor csak egy dolga van: a választófülke magányában egy meghatározott párt mellé jelet tgyen.

Miért veszélyes ez? Egyfelől mert tudjuk, teljesíthetetlen. A bűnözés nem attól lesz kevesebb, hogy éppen most mi a főkapitány neve. A lehetőségek nem nőttek olyan mértékben és – ne is nőjenek alkotmányjogi értelemben – bizonyos határokon túl. A nagyobb veszély nem a teljesíthetetlenségben rejlik, hanem abban, hogy demagógok kerülnek a parlamentbe, továbbá ez a retorika, a rendpártiság azt a régi kriminálpolitikai beidegződést erősíti, hogy a bűnözés a rendőrök és a politikusok dolga, nem a társadalomé. Tehát nem mi mindannyian vagyunk felelősek a bűnözésért, nekünk semmi dolgunk nincs, mindössze jó pártot kell választani, a bűnözőket el kell kapni, jól meg kell büntetni és akkor megint rend lesz. Ez a gondolkodás nagyon veszélyes.

A másik nagyságrendileg kisebb veszély, hogy a félelmi adatokkal a rendőrök is visszaélhetnek. Egy jól megfogalmazott rendőrségi, vagy belügyminisztériumi előterjesztéstől, lehet hogy a parlamenti pártok sokkal adakozóbbak a rendőri költségvetés megszavazásakor. Ha ugyanis a választópolgár fél, akkor talán a pénzügyminiszter is szélesebbre nyitja az erszényét.

A harmadik talán a legkisebb veszély, hogy a félelemmel nagyon jó üzletet csinálhatnak az őrző-védő kft.-k, amikor csodálatos ajtózáraikat és egyéb szolgáltatásaikat árulják.

Megoldás?

Álláspontom szerint a félelem csökkentése nem rendőrségi feladat, a rendőrök erre képtelenek. Csapdába kényszerítjük a rendőrséget, ha vizuális jelenléttel próbáljuk bizonyítani legalábbis Budapest népének, hogy óriásira nőtt a közbiztonság. Nem vitatom, előfordulhat hogy a lopott motorkerékpárral éppen kivégzésre induló bérgyilkost, véletlenül elkapják. A találati pontosság tízezer az egyhez. Nagyon alacsony a hatékonysága,

hiszen a racionálisan gondolkodó bűnöző látja, hogy nyüzsögnek a rendőrök és megtalálja a módját, hogy hol, mikor, mi módon bűnözzön. Elég drága eszköz ez ahhoz, hogy az állampolgárok ne féljenek, és mint láttuk hatékonysága is vitatható.

Mégis miként befolyásolható a félelem? Két útja is lehet, ahogy hozzá férhetünk a bűnözési félelemhez. A „csak” félőkkal máshogy kell bánni, számukra konkrét mérhető, racionális érveket kell nyújtani. Tehát álljon elő a rendőrkapitány vagy más rendőrtiszt és magyarázza el, hogy bizonyos bűncselekmények, a támadó kézigránatok, robbantások nem fenyegetik a lakosság döntő többségét. És amíg ezeket csak éjszaka dobják, ráadásul csak bizonyos szórakozóhelyekre, az nem jelent reális fenyegetést. Aki racionálisan gondolkodik, az meg is győzhető. A szorongóknak azonban csak szimbolikus megnyugtatás adható. Ez lehet akár a fokozott rendőrrázórozés is, azt azonban a rendőrség anyagi-személyi kapacitása döntse el, hogy milyen mennyiségű üzenetet lehet így a lakosság címére küldeni.